Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0824U000301

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 12-01-2024

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Мохорєва Олена Миколаївна

2. Olena Mokhorieva

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-9420-2847

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 053

Назва наукової спеціальності: Психологія

Галузь / галузі знань: соціальні та поведінкові науки

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: 42204 (053 Психологія)

Дата захисту: 29-02-2024

Спеціальність за освітою: Психологія

Місце роботи здобувача: Харківський національний університет внутрішніх справ

Код за ЄДРПОУ: 08571096

Місцезнаходження: пр-т Л. Ландау, 27, Харків, Харківський р-н., 61080, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство внутрішніх справ України

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): ID 4771

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет внутрішніх справ

Код за ЄДРПОУ: 08571096

Місцезнаходження: пр-т Л. Ландау, 27, Харків, Харківський р-н., 61080, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство внутрішніх справ України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет внутрішніх справ

Код за ЄДРПОУ: 08571096

Місцезнаходження: пр-т Л. Ландау, 27, Харків, Харківський р-н., 61080, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство внутрішніх справ України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 15.81.57

Тема дисертації:

1. Заздрісність як чинник криміногенної поведінки особистості

2. Envy as a factor in criminogenic personality behaviour

Реферат/анотація:

1. У дисертації здійснено теоретичний аналіз та емпіричне вивчення проблеми заздрісності як чинника криміногенної поведінки особистості. Заздрісність у контексті криміногенної поведінки особистості подано як складний, багатовимірний феномен, що має свої складові та прояви в усіх сферах психіки: у сфері почуттів та емоцій (переживання заздрощів, досади, ненависті, роздратування, злості), у когнітивній сфері (уявлення про перевагу того, кому заздрять, усвідомлення свого більш низького становища порівняно з іншими), у поведінці (різного роду правопорушення та злочини, пов'язані з крадіжкою, руйнуванням, усуненням предмета заздрості, помстою, поширенням чуток, наклепами тощо). Установлено характер взаємозв'язків між різними видами заздрості та характеристиками чоловіків і жінок, що відбувають покарання: перфекціонізмом, відповідальністю, факторами прийняття рішень, локусом контролю, психологічною розумністю та психологічним благополуччям. Визначено частоту виявів різних видів заздрості (заздрості-смутку, заздрості-неприязні) у злочинців із різною кримінальною спрямованістю; зокрема, з'ясовано, що заздрість-неприязнь найчастіше є мотивом скоєння злочинів проти матеріального

благополуччя та достатку інших осіб, у той час як у засуджених за злочини проти здоров'я та життя людини більш вираженою є заздрість-смуток, яка виявляється в зневірі, досаді, відчутті соціальної нерівності, образі на життя та оточення. У дисертації набули подальшого розвитку наукові уявлення щодо специфіки проявів феномена заздрості в осіб, які відбувають покарання. Удосконалено теоретико-методологічні підходи до можливостей психокорегувальної роботи з особами, схильними до скоєння злочинів на ґрунті заздрісності. У першому розділі дисертації феномен заздрісності розглянуто як у контексті класичних психологічних теорій, так і в новітніх наукових студіях. За результатами теоретичного аналізу виявлено, що як предиктори ворожих і депресивних почуттів у заздрості виступають суб'єктивне відчуття несправедливості, неповноцінність, нарцисизм, соціально-ціннісна дезадаптація, дефекти саморегуляції тощо. Показано, що в ракурсі кримінальної поведінки заздрісність може виступати її суттєвою обставиною та рушійною силою. У другому емпіричному розділі подано дослідження психометричних характеристик заздрісності засуджених чоловіків і жінок; виявлено специфіку їх нарцисизму та перфекціонізму; визначено особливості інтернально-екстернальних характеристик, складових відповідальності та індивідуальних стилів прийняття рішень; виявлено специфіку їх психологічної розумності й психологічного благополуччя та визначено особливості взаємозв'язків означених характеристик із заздрісністю. Подано результати вивчення частоти виявів різних видів заздрості (заздрості-смутку, заздрості-неприязні) у злочинців із різною кримінальною спрямованістю. А також наведено практичні рекомендації для персоналу установ виконання кримінальних покарань щодо психокорекційної роботи з особами, схильними до вчинення злочинів на ґрунті заздрощів. Емпіричне дослідження психометричних характеристик заздрісності показало, що засуджені чоловіки порівняно з жінками мають більшу схильність до проявів заздрості, забарвленої почуттями ненависті, гніву, ворожості, що виявляється в злобному, роздратовано-прискіпливому ставленні до більш успішної людини. За результатами вивчення нарцисизму та перфекціонізму чоловіків і жінок злочинців установлено, що респонденти обох груп переконані стосовно нереалістично високих очікувань щодо них з боку оточення. Чоловіки більше невдоволені собою, прагнуть досконалості й довершеності. Жінки виявляють вищий рівень соціальної відокремленості та неприязні в міжособистісному спілкуванні, але ставляться до оточення з ідеалізованими очікуваннями. Емпіричне вивчення взаємозв'язків заздрісності з перфекціонізмом у засуджених показало, що підвищення рівня соціально прийнятного перфекціонізму призводить до збільшення в чоловіків відчуття заздрості-неприязні, забарвленої озлобленістю, гнівом і роздратуванням; у той час як у жінок воно виявляється в посиленні обох видів заздрості: заздрості-неприязні та заздрості смутку. Виявлено подібність загального показника нарцисизму в обох групах досліджуваних. Визначено, що засуджені чоловіки прагнуть проявів уваги, схвалення та захоплення з боку оточення; а засуджені жінки – визнання, слави, включення до престижного кола спілкування та є схильними до публічного самолюбування.

2. In the dissertation, a theoretical analysis and empirical study of the problem of envy as a factor in the criminogenic behavior of a personality is carried out. Envy in the context of the criminogenic behavior of a personality is presented as a complex, multidimensional phenomenon that has its components and manifestations in all spheres of the psyche: in the sphere of feelings and emotions (experiencing envy, annoyance, hatred, irritation, anger), in the cognitive sphere (perception of the superiority of the person, which is envied, awareness of they own lower position compared to others), in behavior (various offenses and crimes related to theft, destruction, removal of the object of envy, revenge, spreading rumors, slander, etc.). The nature of the relationships between different types of envy and the characteristics of men and women serving a sentence: perfectionism, responsibility, decision-making factors, locus of control, psychological mindedness and psychological well-being has been established. The frequency of manifestations of various types of envy (envy-sadness, envy-hostility) in criminals with different criminal orientations was determined; in particular, it was found that envy-hostility is most often the motive for committing crimes against the material well-being and wealth of other persons, while in those convicted of crimes against human health and life, envy-sadness becomes more pronounced, which manifests itself in despair, annoyance, feelings of social inequality, resentment towards life and environment. In the dissertation, scientific ideas regarding the specificity of manifestations of the phenomenon of envy in persons serving a sentence were further developed. The theoretical and methodological approaches to the

possibilities of psychocorrective work with persons prone to commit crimes based on envy have been improved. In the first chapter of the dissertation, the phenomenon of envy is considered both in the context of classical psychological theories and in the latest scientific studies. Based on the results of the theoretical analysis, it was found that subjective feelings of injustice, inferiority, narcissism, socio-value maladjustment, self-regulation defects, etc. are predictors of hostile and depressive feelings in envy. It is shown that in the perspective of criminal behaviour, envy can act as its essential circumstance and driving force. The second empirical chapter presents a study of the psychometric characteristics of envy of convicted men and women; the specificity of their narcissism and perfectionism was revealed; the peculiarities of internal-external characteristics, components of responsibility and individual decision-making styles are determined; the specifics of their psychological mindedness and psychological well-being were revealed, and the specifics of the relationship between these characteristics and envy were determined. The results of the study of the frequency of manifestations of various types of envy (envy-sadness, envy-hostility) in criminals with different criminal orientations are presented. And practical recommendations for the staff of criminal punishment institutions regarding psychocorrective work with persons prone to commit crimes based on envy are also presented. An empirical study of the psychometric characteristics of envy showed that convicted men, compared to women, are more prone to manifestations of envy, tinged with feelings of hatred, anger, and hostility, which manifests itself in a malicious, irritated-picky attitude towards a more successful person. According to the results of the study of narcissism and perfectionism of male and female criminals, it was established that the respondents of both groups are convinced of unrealistically high expectations of them from the environment. Men are no longer satisfied with themselves, they strive for perfection and completeness. Women show a higher level of social isolation and hostility in interpersonal communication, but relate to the environment with idealized expectations. An empirical study of the relationship between envy and perfectionism in convicts showed that an increase in the level of socially acceptable perfectionism leads to an increase in men's feeling of envy-hostility, colored by bitterness, anger and irritation; while in women it is manifested in the strengthening of both types of envy: envy-hostile and envy of sadness. The similarity of the general indicator of narcissism in both groups of subjects was revealed. It was determined that convicted men want attention, approval and admiration from the environment; and convicted women seek recognition, fame, inclusion in a prestigious circle of communication and are prone to public self-indulgence.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Нове вирішення актуального наукового завдання

Публікації:

- Мохорєва О. М. Феномен заздрісності у зарубіжних та вітчизняних дослідженнях. Габітус. 2022. № 41(54). С. 261-266.
- Мохорєва О.М. Заздрісність особистості як чинник міжособистісних конфліктів. Науковий журнал «Психологічний часопис». 2022. Т. 8. № 2. С. 55-62.
- Мохорєва О. М. Заздрісність як передумова кримінальної поведінки. KELM. 2022. № 5 (49). С. 90-96.
- Мохорєва О. М. Особливості перфекціонізму та його взаємозв'язки із заздрісністю у засуджених чоловіків та жінок. Вісник Львівського університету. Серія психологічні науки. 2022. № 14. С.32-39.
- Мохорєва О. М. Специфіка структурно-функціональних характеристик відповідальності та її взаємозв'язки із заздрісністю у засуджених чоловіків та жінок . Вісник Ужгородського національного університету. Серія психологія. 2022. Випуск 5. С. 28-33.

- Мохорєва О.М. Концептуалізація заздрості в зарубіжних психологічних дослідженнях. Габітус. 2023. Випуск 51. С.222-228.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Євдокімова Олена Олександрівна

2. Olena O. Yevdokimova

Кваліфікація: д. психол. н., професор, 19.00.07

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-4211-7277

Додаткова інформація: ;https://scholar.google.com.ua/citations?user=ZbqbIMcAAAAJ

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет внутрішніх справ

Код за ЄДРПОУ: 08571096

Місцезнаходження: пр-т Л. Ландау, 27, Харків, Харківський р-н., 61080, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство внутрішніх справ України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Лісовенко Анна Федорівна

2. Anna F. Lisovenko

Кваліфікація: к. психол. н., доц., 19.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-1794-270X

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний університет "Одеська юридична академія"

Код за ЄДРПОУ: 20933314

Місцезнаходження: Фонтанська дорога, буд. 23, Одеса, 65009, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Католик Галина Вікторівна

2. Katolyk Halyna V.

Кваліфікація: д. психол. н., професор, 19.00.07

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Львівський державний університет внутрішніх справ

Код за ЄДРПОУ: 08571995

Місцезнаходження: вул. Городоцька, буд. 26, Львів, 79007, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство внутрішніх справ України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Нечітайло Ірина Сергіївна

2. Iryna Nechitailo

Кваліфікація: д. соц. н., професор, 22.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-0656-0370

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет внутрішніх справ

Код за ЄДРПОУ: 08571096

Місцезнаходження: пр-т Л. Ландау, 27, Харків, Харківський р-н., 61080, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство внутрішніх справ України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Філоненко Володимир Миколайович

2. Volodymyr M. Filonenko

Кваліфікація: к. психол. н., доц., 19.00.06

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-2662-1705

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет внутрішніх справ

Код за ЄДРПОУ: 08571096

Місцезнаходження: пр-т Л. Ландау, 27, Харків, Харківський р-н., 61080, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство внутрішніх справ України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові голови ради	Мілорадова Наталя Едуардівна
Власне Прізвище Ім'я По-батькові головуючого на засіданні	Мілорадова Наталя Едуардівна
Відповідальний за підготовку облікових документів	Невядовський Владислав Олегович
Реєстратор	УкрІНТЕІ
Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є відповідальним за реєстрацію наукової діяльності	Юрченко Тетяна Анатоліївна

